

Antik Ysraýylyň atasy: Awraam

Category: Kitapcy, Taryhy makalalar

написано kitapcy | 26 января, 2025

Antik Ysraýylyň atasy: Awraam ANTIK YSRAÝYLYŇ ATASY: AWRAAM

«Atalar» ady bilen tanalýan Ybraýym (Awraam), Yshak, Ýakup jöhitligiň hem fiziki, hem ruhy atalarydyr. Olar jöhitlik (iudaizm) diýilýän dini gurdular we olaryň nesilleri jöhit halkydyr.

Elbetde, tehniki taýdan alanda, Ybraýymdan, Yshakdan, Ýakupdan jöhit diýip söz açmak ýalňyşdyr. Çünkü «jöhit» we «jöhitlik» adalgalary köplenç bu halky atlantırmak üçin aýdylan wagtlaryndan ýüzlerce ýyl soňuna çenli ulanylmandyr.

Gürrüñimize tema bolan bu ýazgy Töwratdan, Talmutdan, Midraşdan we beýleki çeşmelerden döredilipdir.

Häzirkizaman alymlary patriarchlaryň bolup-bolmanlygyny we bu maglumatlaryň takyklygyny derñeýär. Emma arheologlar tä olary tapýanca alymlaryň Babyldyr Troýanyň bolup-bolmanlygyny-da derñändiklerini aýtsak gowy bolar.

kitapcy.ru

Jöhit däp-dessurlarynda, Ybraýymyň ýaradylyşdan bări 1948-nji ýylда (b.e.önüki 1800-nji ýyllarda) Babylyň Ur şäherinde Awraam (Ybraýym) ady bilen dünýä inendigi aýdylýar.

Wasan (daşdan ýasalan hudaý, ýagny but) söwdagärligini eden Terahyň ogly Ybraýym entek kiçijik çagalygyndan başlap kakasynyň ynanjyna üns beripdir we hakykaty gözläpdir. Ol bütin älem-jahanyň ýeke-täk ýaradyjy güýjüň eseridigine ynanmaga we bu ynanjy başgalara-da öwretmäge başlapdyr. Şeýlede kakasy Terahy buta çokunmagyň samsyklykdygyna ynandırmaga çalşypdyr.

Bir gün Awraam dükana seretmek üçin ýeke galdyrylanda, eline bir çekic alyp iñ uly butdan başga hemme buty kül-uşak edip taşlapdyr. Soňra çekijini iñ uly butyň eline gysdyryp goýupdyr.

Kakasy gelende näme bolandygyny sorapdyr. Awraam oña şeýle

jogap beripdir:

– Butlar dawalaşdy we iň ulusy beýlekileri bölekläp taşlady.

Kakasy oña:

– Bolmajak zady aýtma. Bu butlaryň jany ýok, güýji ýok.
Gymyldap bilenok, elinden hiç zat gelenok – diýipdir.

Awraam: «Eger şeýle bolýan bolsa, nämünçin olara
çokunýarsyñyz?» diýýär.

Ahyrynda Awraamyň ynanýan ýeke-täk hakyky ýaradyjy güýji oña
seslenýär we bir teklip edýär:

«Eger Awraam öýüni we maşgalasyny terk etse, onda Hudaý ony
uly ýurda öwrüp mukaddesleşdirjekdi. Awraam bu teklibi kabul
etdi we Huday bilen jöhit halkynyň arasyndaky brit (ylalaşyk)
baglaşyldy (General 12).

Brit pikiri tradision jöhitlik üçin esasdyr: biziň her
birimiziň Hudaý bilen ikitaraplaýyn hak-hukugymyzy we

jogapkärçiliklerimizi öz içune alýan şertnamamyz bar. Biziň Hudaýyň öñünde belli-başly jogapkärçiliklerimiz bar we Hudaýyňam biziň öñümüzde belli-başly jogapkärçilikleri bar. Bu britiň şertleri Töwratyň berilen wagtyna çenli has aýdyňlaşdyryldy. Awraam bu ylalaşyga eýerýändigini subut etmek üçin imanyň on şerti synagyndan geçirildi. Öýüni terk etmegem şol şertleriň biridir.

Şäherde önüp-ösen Awraam çarwa durmuşy halapdyr we häzirki Ysraýylyň ýerlerinde uzak wagtlap syáhat edipdir.

Hudaý bu ýerleri Awraamyň neberelerine ýurt edip bermegi wada beripdir.

Awraam megerem Eberiň (General, 11) neslinden gelýändigi ýa-da megerem Ýewfrat derýasynyň «aňyrky kenaryndan» (eber) gelendigi üçin ibrany dilinde Iwri ady bilen ýatlanýar.

Emma gojalyп barýan Awraam aladalanypdyr, çünkü onuň çagasy ýok eken. Awraamyň söygüli aýaly Saraý çaga dogurmak ýaşyndan geçendigini bilensoň, hyzmatkäri Hajary aýal edip almagy adamsyna teklip edipdir.

Munuň özi şol wagtlar sebitde giňden ýaýran däp bolupdyr. Faraonyň gyzy Hajar Müsure gidende Awraama sowgat berilen gyz eken. Musulman hem jöhit çeşmelerine görä, ol Awraamdan araplaryň atasy hasaplanýan Ysmaýyly dünýä inderipdir. (16. Nesil).

Awraam 100, Sara 90 ýaşyndaka Hudaý Awraama ýene bir ogul sözünü berdi.

Hudaý Awraamyň adyny Ybraýym (köpüsiniň atasy) we Saraýyň adyny Sara («melikäm»-den «melikä») diýip üýtgedipdir.

Sara Ybraýyma Yshak atly bir ogul dogrup beripdir (ibrany dilinde Ýitzchak). Ol Ybraýymyň garranda perzendi bolandygy üçin şatlanandygyny aňladýan «gülki» sözünden dörän at (Nesil 17-18).

Yshak jöhit halkynyň atasydyr. Şeýlelikde, araplar bilen jöhitleriň arasyndaky oňsuksyzlyklary belli bir derejede iki doganyň özara basdaşlygy diýibem düşünse bolar!

Umut ATASEWEN,

gadymydünýä taryhcysy.

@atasevenoffica

Şenbe, 26.08.2023 ý. Taryhy makalalar